

Cvjetovi **PLAVE I LJUBIČASTE** boje

Razred: **Magnoliopsida** (*Magnoliatae, Dicotyledonae*) **Dvosupnice**

Prostolatičnice (Choripetalae)

Radijalno simetričan (aktinomorfan) cvijet s 4 latice

Cvjetovi u cvatovima

Listovi jednostavni

Iglast / Šiljast / Šilast

Sivozelena ljubičina (*Matthiola fruticulosa* (L.) Maire; Syn: *M. stenopetala*; *M. tristis*; *M. varia tristis*; *M. fruticulosa*; *Cheiranthus coronopifolius*; *C. fruticulosus*; *C. tristis*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Biljka je sivkastozelena, uvijek je i u gornjem dijelu obilno dlakava. Cvjetovi su ljubičasti ili s ljubičastim žilicama, gotovo su sjedeći. Njuška tučka jajasta ili gotovo okrugla, a sastoji se od 2 uspravne pločice. Pločice njuške tučka s ledne strane s malenim čvorićima ili s privjeskom u obliku malenog roščića. Komuške su na vrhu s roščićem. Zaklopki komušaka su hrptasti ili izbočeni. Listovi su cjeloviti.
- S: Sredozemna područja. Umjereno suha staništa, kao korov u poljima, uzduž rubova cesta, putova i staza. Preferira nekultivirana tla bogata dušikom.
- DI: PL; 4

Linearan

Kamenjarska kamnica (*Aethionema saxatile* (L.) R. Br.; Syn: *Thlaspi saxatile*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Trajnica ili polugrm. Latice ljubičaste. Četiri duža prašnika su okriljeni. Čitava je biljka modrikasto nahukana. U svakom pretincu ploda nalazi se više sjemenaka. Plod je okriljena komuščica, koja je na vrhu izrubljena. Komuščice su postrance stisnute (sa strane ruba zaklopaca). Zaklopki su više-manje hrptasti, a često su okriljeni. Listovi su linearni, a donji su lopatasti. Stabljika nosi listove, većinom je pri dnu razgranjena.
- S: Kamenita mjesta.
- DI: PL; 4

Suličast (lancetast)

Obična večernica (*Hesperis matronalis* L.)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Latice su ljubičastoružičaste boje, a rijetko mogu biti i bijele. Plojke latica su obrnuto jajaste. Njuška tučka je tupa, jajasta ili je gotovo okrugla, a sastoji se od dvije uspravne pločice. Pločice njuške tučka na leđnoj strani su uspravne i nemaju grbastih izbočina. Gornji listovi su suženi u peteljku ili su pri dnu suženi i sjedeći. Stabljika i listovi nemaju žljezdastih dlaka. Biljka je i u gornjem dijelu obilno dlakava, a dlake su razgranjene. Plod je komuška, a zaklopki komuške su hrptasti ili izbočeni. Komuška nema kljuna ili je kljun kratak.
- S: Umjereno vlažna staništa, kao korov u poljima, uzduž rubova cesta, putova i staza. Preferira nekultivirana tla bogata dušikom.
- DI: PL; 4

MATTHIOLA FRUTICULOSA

AETHIONEMA SAXATILE

HESPERIS MATRONALIS

Sredozemna ljubovka (*Malcolmia chia* (L.) DC.; Syn: *M. littorela*; *Cheiranthus chius*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Latice su ljubičaste. Njuška tučka je čunjasta i na vrhu zašiljena, a sastoji se od 2 uspravne pločice koje leže jedna uz drugu. Cvjetne stapke su kraće od čaške cvijeta. Dlake na plodu su redovno na 2 dijela rascijepane. Plod je obla komuška (to jest one su 4 ili više puta dulje od svoje najveće širine), a zaklopki komuške su hrptasti ili izbočeni. Listovi su jajasto suličasti ili jajasti, cjelovita su ruba ili su nazubljeni. Biljka je uvijek u gornjem dijelu obilno dlakava.

S: Sredozemna područja.

DI: PL; 4

Sivkasta ljubičina (*Matthiola incana* (L.) R. Br.; Syn: *M. annua*; *M. fenestralis*; *Cheiranthus annuus*; *Ch. fenestralis*; *Ch. graecus*; *Ch. incanus*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Cvjetovi su ljubičasti. Cvjetne stapke su najmanje za polovinu duge kao i čaška. Osi cvata i komuške nemaju žljezdastih dlaka. Njuška tučka je tupa, okruglasta ili ovalna, a sastavljena je od dvije uspravne pločice, koje leže jedna uz drugu. Pločice njuške tučka s ledne strane sa čvorićima ili s privjeskom u obliku roščića. Komuške su na vrhu većinom bez roščića. Listovi su cjelovita ruba, a oblikom su duguljasto lancetasti. Biljka je u gornjem dijelu obilno dlakava.

S: Sredozemna područja. Umjereno suha staništa, kao korov u poljima, uzduž rubova cesta, putova i staza. Preferira nekultivirana tla bogata dušikom

DI: PL; 4

Jajast / Obrnuto jajast

Obična kurika (*Euonymus europaeus* L.; Syn: *E. e.* var. *tenuifolia*; *E. vulgaris*; *Evonymus europaeus*)

RED **CELASTRALES** Porodica **CELASTRACEAE**

O: Cvjetovi blijedozelenkasti, građeni na osnovi broja 4, a združeni su u paštitaste cvatove u pazušcima listova. Cvjetovi imaju dvostruko ocvijeće, koje se sastoji od po 4 lapa, latice, prašnika i 1 tučka s nadraslom, odnosno napola podraslom plodnicom, koja je razdijeljena na 3-5 pretinaca, te u svakom od njih sadrži većinom 2 sjemena zametka. Njuška tučka je urezana na 3-5 režnjića. Crane su četverbridaste i redovno su bez bradavica. Listovi su jednostavni, vazdazeleni, a stoje nasuprotno, imaju male palistiće, koji brzo otpadaju. Plod je tupo bridasti tobolac, s 3-5 dubokih brazda. Sjemenke su bjelkaste, prekrivene su mesnatim, crvenim ili narančastim ovojem.

S: Većinom se javlja u šumskim sastojinama.

DI: PL; 4

Ljepiva večernica (*Hesperis laciniata* All.; Syn: *H. dalmatica*; *H. glutinosa*; *H. villosa*; *H. visianii*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Cijela biljka i plod su žljezdasto dlakavi. Plojke latica su lancetaste, ljubičaste do tamnocrvene ili pak žućkaste. Njuška tučka je tupa, jajasta ili je gotovo okrugla, a sastoji se od 2 uspravne pločice. Pločice njuške tučka na leđnoj strani su ravne i nemaju grbastih izbočina. Donji listovi su široko lirasto rasperani, prema obliku su jajasti. Biljka je uvijek u gornjem dijelu obilno dlakava.

S: Sredozemna područja. Javlja se na suhim i polusuhim staništima, kao korov u poljima, uz rubove putova i cesta, rjeđe na šljunkovitim stazama. Vezana za tla bogata dušikom.

DI: PL; 4

MALCOLMIA CHIA

MATTHIOLA INCANA

EUONYMUS EUROPAEUS

HESPERIS LACINIATA

Tupolisna kiselica (*Rumex obtusifolius* L.)

RED **POLYGONALES** Porodica **POLYGONACEAE**

- O: Cvat je nepravilni grozd, sastavljen od zbijenih pršljenastih cvjetova. Cvatovi prošireni do polovice uzduž pricvjetnih listova. Sva 3 unutarnja lista ocvijeća nazubljena, zupci trokutasti, ušiljeni. Ispod svih ili bar ispod većine cvjetnih pršljena nalaze se listovi. Tri unutarnja lista ocvijeća (koji obavijaju plod) nabreklo debeli. Stabljika često presvučena s crvenkastom nijansom. Donji listovi veliki, srcasto jajasti, većinom tupi. Plod je trobrid i neokriljen. Biljka je visoka od 50 do 120 cm.
- S: Javlja se kao korov uzduž putova i cesta, na hrpama komposta, oko rubova naselja, ponekad na napuštenim tlima i krčevinama šuma.
- DI: PL ; 4; (†)
- Stara ljekovita biljka. Podzemni izdanak sadrži tvari za otvaranje, a plod ima sasvim suprotno djelovanje odnosno sadrži tvari za zatvaranje.

Lopatičast / Čunjast / Eliptičan

Proljetna gušarka (*Arabis verna* (L.) R. Br.; Syn: *Hesperis verna*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Jednogodišnja zelen. Latice vjenčića cvijeta su ljubičaste. Plodovi strše. Svi listovi stabljike su dlakavi. Prema obliku listovi su lopatičasti, samo su donji listovi stabljike pri dnu srcasti ili streličasti, te obuhvaćaju stabljiku. Prizemni listovi su nazubljeni i gusto dlakavi. Plod nema kljuna ili ima kratak kljun. Zaklopki ploda su više -manje plosnati.
- S: Sredozemna područja. Uglavnom se javlja na suhim i kamenitim staništima.
- DI: PL; ①

Primorska ljubovka (*Malcolmia maritima* (L.) R. Br.; Syn: *Cheiranthus maritimus*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Latice vjenčića cvijeta su ljubičaste, oblikom su odrezane i oko 6 mm su široke. Njuška tučka je čunjasta i na vrhu zašiljena, a sastoji se od 2 uspravne pločice. Plod je obla komuška, nema kljuna ili je kljun kratak. Vrat je mnogo duži od širine komuške. Zaklopki komuške su hrptasti ili izbočeni, imaju 1-5 (ili više) uzdužnih žila. Dlake na plodu su djelomično na 3 dijela rascijepane. Biljka je uvijek u gornjem dijelu obilno dlakava.
- S: Sredozemno područje. Pješčana mjesta, naročito uz more.
- DI: PL; 4

Srcast / Bubrežast (sa srcastom bazom)

Jednogodišnja mjesečnica (*Lunaria annua* L.; Syn: *Lobularia biennis*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Jednogodišnja zelen. Cvjetovi su prilično veliki i crvenoljubičasti. Listovi su plitko srcasti. Komuške su vrlo velike, okruglasto jajaste, s obje su strane zaobljene, a nalaze se na produženoj dršci (ne bi se smjela zamijeliti sa cvjetnom stapkom), koja je umetnuta između ploda i njegove stapke. Na poprečnom presjeku plod ima eliptičan, suličast ili linearan obod.
- S: Umjereno vlažne livade, rubovi šuma.
- DI: PL; ①
- Postoje divlje i kultivirane forme.

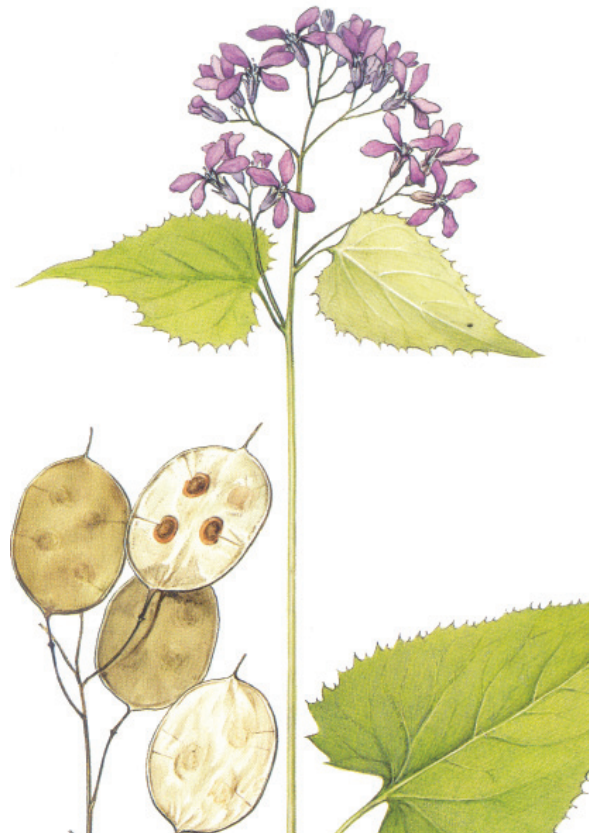
RUMEX OBTUSIFOLIUS

ARABIS VERNA

MALCOLMIA MARITIMA

LUNARIA ANNUA

Srebrenka (*Lunaria rediviva* L.; Syn: *Lobularia alpina*; *Lobularia odorata*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Cvjetovi veliki, ljubičasti, s ugodnim mirisom. Cvat je gronja. Plodovi su eliptično lancetaste i ušiljene komuške, na produženoj dršci, 3-5 cm duge, najmanje 3 puta dulje nego šire. Stabljika uspravna. Listovi peteljasti, duboko srcasti, nazubljeni. Biljka može biti visoka od 30 do 150 cm.

S: Šumska staništa. Preferira stjenovita tla bogata humusom. Zahtijeva veliku vlažnost, tako se često javlja na dnu uskih pukotina, u blizini vodopada ili u zoni prskanja planinskih potočića.

DI: PL; 4

Srebrenka je nekada većinom rasla oko seljačkih kuća, a njezin se srebrnasti plod obično koristio za dekoraciju.

Krpast / Dlanasto iscijepan / Dlanasto razdijeljen

Sjetvena rotkva (*Raphanus sativus* L.; Syn: *R. raphanistrum* ssp. *sativus*; *R. rotundus*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Latice su ljubičaste s tamnim žilama. Plod je duguljasto valjkasta komuška, vrlo je malo ili uopće nije član-kovita. Komuška je s izrazitim čunjastim kljunom, fino je izbrazdana, ne otvara se, nego je cjepavac koji se raspada na članke. Hipokotil (prividni korijen) mesnat i crven. Listovi nisu cjeloviti.

S: Većinom se uzgaja kao povrtna kultura u poljima i povrtnjacima, ali raste i kao samonikla biljka.

DI: PL; ①

Postoje divlje i kultivirane forme.

Perasto iscijepan / Perasto razdijeljen

Primorska morguša (*Cakile maritima* Scop.; Syn: *Bunias cakile*; *Rapistrum cakile*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Jednogodišnja zelen morskih obala, s mesnatim, većinom rasperanim listovima. Cvjetovi su ljubičasti, a vrlo rijetko su ružičasti ili bijeli. Plod je poprečno razlučen u 2 nejednaka članka. Gornji članak ploda je spljošten i nema kljun, a donji članak ploda nije mnogo uži od gornjeg, koji je dulji i plosnat.

S: Većinom raste uz morsku obalu.

DI: PL; ①

Listovi sastavljeni

Listovi trodijelni / dlanasto sastavljeni / duboko perasto iscijepani

Prstasta režuha (*Cardamine pentaphyllos* (L.) Crantz; Syn: *C. digitata*; *Dentaria digitata*; *D. glandulosa*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

O: Latice su ljubičaste ili tamnocrvene, duge su 18-20 mm. Antere prašnika su žute. Listovi stabljike su dlanasto sastavljeni od 5 oštih pilastih lisaka na rubu. Komuške su plosnate i imaju u svakom pretincu po 1 red sje-menaka. Zaklopci komuške nemaju vidljivih žila (rebara) ili imaju samo pri dnu jedva vidljivi začetak žile. Stabljika sadrži 3 ili više listova.

S: Javlja se kao korov u poljima, vrtovima i vinogradima, na ruderalnim staništima, uz rubove putova i staza. Preferira pjeskovita, ilovasta i šljunkovita tla bogata dušikom.

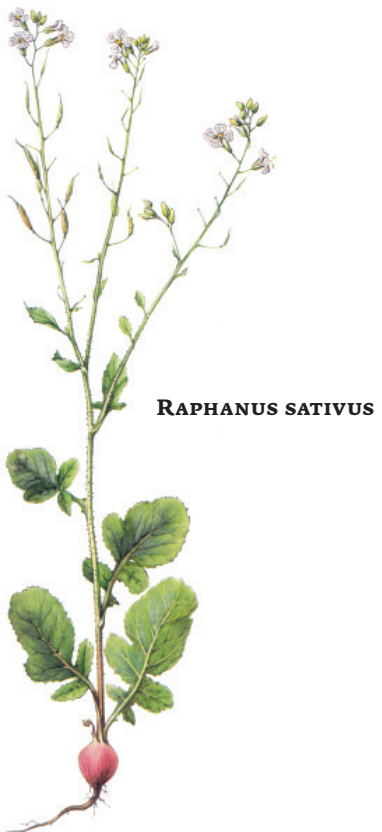
DI: PL; 4

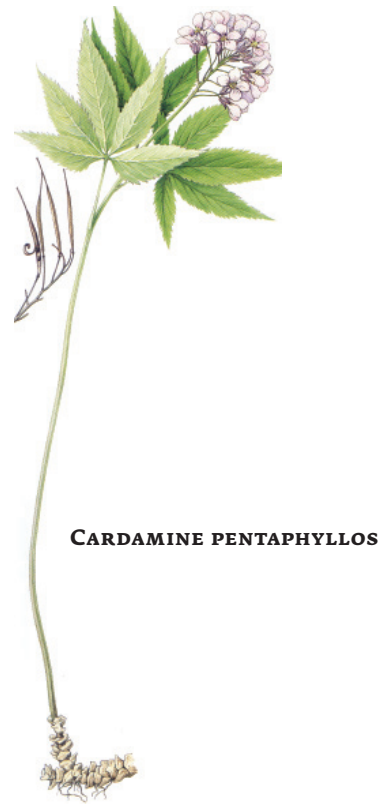
LUNARIA REDIVIVA

CAKILE MARITIMA

RAPHANUS SATIVUS

CARDAMINE PENTAPHYLLOS

Višestruko perast

Šumska metiljka, kozlačica (*Thalictrum aquilegifolium* L.; Syn: *Th. atropurpureum*)

RED **RANUNCULALES** Porodica **RANUNCULACEAE**

- O: Cvjetovi ljubičasti ili svijetlozeleni, gusto nakupljeni u štitastoj metlici. Latice otpadaju vrlo rano. Prašnici ljubičasti, prošireni prema gore. Plod nepucavac, trobrid gladak i okriljen s jednom sjemenkom. Na stabljici dvije vrste listova. Jedni listovi trodijelni, liske 3-krpaste, otprilike iste duljine i širine, drugi perasto sastavljeni, dulji nego širi. Nema mogućnosti zamjene s drugim vrstama. Visina biljke od 50 do 150 cm.
- S: Vlažne listopadne i močvarne šume. Preferira vlažna ilovasta tla.
- DI: PL ; 4
- Listovi sadrže žuti pigment koji se prije koristio za bojenje vune.

Parno perast (parno perast s viticom) / Neparno perast

Lukovičasta režuha (*Cardamine bulbifera* (L.) Crantz; Syn: *Dentaria bulbifera*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

- O: Latice vjenčića su ljubičaste, a rjeđe su ružičaste ili bijele. U pazušcu listova se nalaze crnocrveni rasplodni pupovi ili bulbili. Plodovi su komuške koje su 4 ili više puta dulje od svoje najveće širine. Komuške su plosnate, a u svakom pretincu se nalazi po 1 red sjemenaka. Zaklopci komuške su prividno bez žila ili je pri dnu 1 vrlo nejasna žila. Podanak je mesnat i ljuskav. Donji listovi su rasperani, a gornji su cjeloviti i lancetasti.
- S: Umjereno vlažne listopadne šume. Preferira vlažna ilovasta tla.
- DI: PL ; 4

Livadna režuha (*Cardamine pratensis* L.; Syn: *Cardamine nemorosa*; *Cardamine pratensis* ssp. *pratensis*; *Cardamine pratensis* var. *nemorosa*; *Cardamine pratensis* var. *pratensis*; *Cardamine sylvatica*)

RED **CAPPARALES** PORODICA **BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**

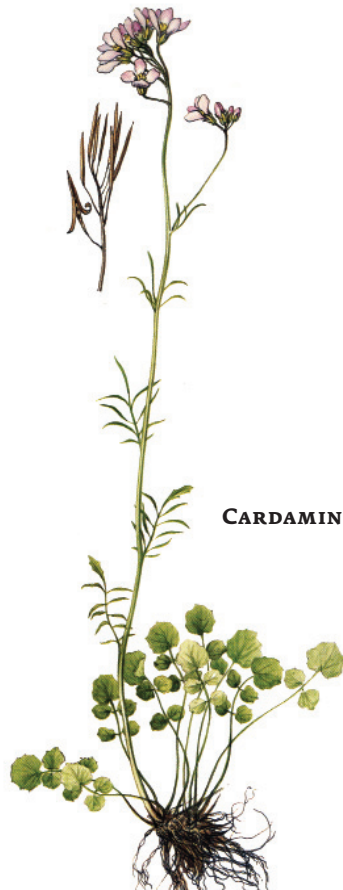
- O: Cvjetovi bijeli ili bijeloljubičasti, skupljeni u grozd. Latice vjenčića su velike (5-15 mm su duge). Plodnica je gola ili rijetko dlakava, sadrži 8 ili više sjemenih zametaka, 3 puta je dulja šira. Antere prašnika žute, rjeđe ljubičaste. Komuške plosnate, duge 28-40 mm, u svakom pretincu nalazi se po jedan red sjemenaka. Zaklopci komuške prividno nemaju žila ili su pri dnu s 1 vrlo nejasnom žilom (vidljiv je samo začetak žile). Stabljika šuplja, u presjeku gotovo okrugla, većinom visoka, uspravna, nerazgranjena ili, češće, u gornjem dijelu razgranjena. Prizemni listovi su neparno perasti, stvaraju rozetu. Liske donjih listova su zaobljene, a terminalne liske često duže od ostalih. Stabljični listovi su također perasti sa šilastim odsječcima, pri dnu nemaju ušaka. Biljka je visoka 30-60 cm.
- S: Javlja se na vlažnim i često plavljenim staništima, a naročito je prisutna u močvarnim livadama. Može se također naći na vlažnim mjestima u listopadnim, crnogoričnim i močvarnim šumama, te planinskim pašnjacima. Vezana je za ilovasta tla povremeno plavljena podzemnom vodom.
- DI: PL; 4
- Biljka je često prekrivena prevlakama koje izlučuju ličinke lisnog skakača. Isisani sok iz stabljike, kada dođe u dodir sa zrakom, postaje pjenast. Biljka je bogata gorušičinim uljem i vitaminom C.

THALICTRUM AQUILEGIFOLIUM

CARDAMINE BULBIFERA

CARDAMINE PRATENSIS